

נושא הגליון

בס"ד יום ג' פרשת בלק ו' תמוז תשע"ט

'דיני הקפת הראש'

התעוררות גדולה

אכשר דרא, כאשר בזמן האחרון מתקיימים כינוסי הסברה בנושא 'הקפת הראש כהלכה', ובמקביל במקומות רבים וחשובים בארץ מתפתח בימים אלו הקמת ועדי כשרות ופיקוח על עניני תספורת ותגלחת, התומכים ומדריכים את הספרים בעיר שידעו את ההלכות והגדרים וינהגו הכל כהלכה, ולא יכשלו ח"ו הספרים והמסתפרים באיסורי הקפת הראש והזקן.

לאור ההתעוררות העצומה בעניינים אלו, נעסוק בגיליונות הקרובים בפרטי ההלכות והגדרים, מה חשוב לדעת כדי לא להיכשל, וכיצד להיזהר בשעת התספורת מלעבור על איסורים דאורייתא.

תכנית: הגיליונות הבאים יהיו כדלהלן: גיליון נוכחי 224 - דיני הקפת הראש. גיליון 225 - מקום פאות הראש. גיליון 226 - דיני השחתת הזקן, ודיני מכוונת גילוח. גיליון 227 - גידול הפאות והזקן.

1. איסור הקפת הראש!

גדר האיסור: כתוב **בפסוק** (ויקרא פרק יט פסוק כז) לא תקפו פאת ראשכם. וכתב **הרמב"ם** (הלכות עבודה זרה פרק יב הלכה א) ו**הסמ"ג** (לא תעשה נז), וכעין זה **בחינוך** (מצוה רנא) ו**באבן עזרא**, הטעם שאסרה התורה להקיף, מפני שכך הגויים עושים שמקיפים את הראש, ואין לעשות כחוקות הגוים. ונחלק **הטור** (יו"ד תחילת סימן קפא) על הרמב"ם שכתב טעם למצוה זו, וכתב שהטעם לא מפורש, ואנו לא צריכים לחפש טעם למצוות, כי אנו מקיימים את המצוות משום ציווי המלך, אפילו אם לא נדע את הטעם. ו**הבית יוסף** (יו"ד סימן קפא) יישב את דעת הרמב"ם, שאמנם כל חוקי התורה הם גזירות מלך, וחייבים אנו לקיימם אף שלא נדע טעמם, מכל מקום מה שנוכל נבקש לו טעם, ומה שלא

לזכרון עולם

זכות הופעת הגיליון לעילוי נשמת ר' יהודה ליב בן אהרן זכריה ז"ל נלב"ע ט"ו תמוז תשכ"ה ת.נ.צ.ב.ה.

משיב כהלכה

במדור זה מופיע שאלה שבועית בנושא הגיליון הבא, התשובות הנכונות ישולבו במידת האפשר בגיליון הקרוב, כל מי ששולח תשובה מובחרת על השאלה נכנס להגרלה!

(הגרלה על דעת רבני המכון)

הפרס השבועי: סט (ג' כרכים) חפץ חיים שמירת הלשון אהבת חסד עם ביאור 'ארחות חיים'

שאלה: מהו הגבול המדויק של פאות הראש?

נפסק **בשו"ע** (יורה דעה סימן קפא סעיף ט) שיעור הפאה מכנגד שער שעל לדעתו ועד למטה מן האוזן, מקום שהלחי התחתון יוצא ומתפרד שם.

כעת עלינו לדעת מהו הגבול המדויק של פאות הראש, מה נחשב סוף האוזן, ואיך מודדים את הקו העליון?

קונטרס מאסור והמותר בתספורת הראש והזקן, להג"ר אברהם חיים עדס שליט"א.

עוד שאלות ותשובות...
עוד שאלות ותשובות...
עוד שאלות ותשובות...

תשובות ניתן להעביר עד יום ראשון הקרוב בערב (תשובה שתיגע אחרי יום ראשון תכנס להגרלה הבאה), בצירוף פרטי המשיב (שם, טלפון, מקום לימוד)

- בקו 'הילכתא' שלפון 02-5377085 שולחה 4
- בעמדות 'נדרים פלוס' ו'קהילות', קופת 'עומק הפשוט'
- בחדר 'קול הלשון', ישיבת מיר ירושלים, תיבת 'עומק הפשוט'
- במסך מספר 6507823-1532
- במייל 5047867@gmail.com

שם הזוכה בהגרלת גיליון 223 על סט ג' כרכים חפץ חיים שמירת הלשון אהבת חסד עם ביאור 'ארחות חיים' הגאון רבי ישראל שטיירמן שליט"א בית מדרש 'נר גבריאל' ישיבת מיר ירושלים

המדור השבוע נתרם על ידי הרב"ח רבי יעקב קליין שליט"א ברכתנו ושבזכות התורה יצליח בכל מעשה ידיו

תרומות והצחות

חייג עכשיו 02-5377085

שלוחה 8

זכות הופעת הגיליון לעילוי נשמת הילד שנפטר באורח טראגי כמר בנימין ביגלאייזין ז"ל בן יבדלחט'א רבי ישראל מאיר שליט"א נלב"ע ט' תמוז תשע"ט ת.נ.צ.ב.ה. הונצח על ידי אחד מבני המשפחה

נמצא טעם ניחוס הדבר לקוצר השגתו.

זרה פרק י"ב הלכה ו'), הנמוקי יוסף (מכות דף ד. ד"ה זה המשוה), והסמ"ג (לאוין נז), הובא בבית יוסף (סימן קפא), שאיסור הקפה הוא רק בהשחתת השיער בתער, אבל מותר ללקט הפאות במספרים. ורק לגבי נזיר דרשו בגמ' (נזיר דף לט:): שאסור בכל אופני ההשחתה. ודייקו כך מלשון המשנה (מכות דף כ.), 'אינו חייב עד שיטלנו בתער', שהכוונה גם על הרישא לגבי פאת הראש, וגם על הסיפא לגבי פאת הזקן. ומפורש בתוספתא (מכות פרק ג' הלכה ז') לגבי פאת הראש - 'אינו חייב עד שיטלנו בתער'. ו'אינו חייב' הכוונה בזה שמותר לכתחילה.

האוסרים במספרים: מאידך שיטת התוס' (שבועות דף ב: ד"ה חייב), והרא"ש (מכות פרק ג סימן ב), ורבינו ירוחם (ני"ח ח"ה קנט:), והסמ"ק (שמיני עא), שכוונת המשנה 'אינו חייב עד שיטלנו בתער' הוא רק לגבי הסיפא בפיאות הזקן, אבל לגבי פיאות הראש אסור גם במספרים כעין תער, כדין הנזיר. וכוונת התוספתא שמה שכתוב לגבי פאת הראש 'אינו חייב עד שיטלנו בתער', הכוונה במספרים כעין תער. והכריע השו"ע (יו"ד סימן קפא סעיף ג), 'אינו חייב אלא בתער. ויש אוסרים במספרים כעין תער, ויש לחוש לדבריהם.

4. אורך השערות

כעין תער: בגדר השיעור של 'כעין תער', כתב הש"ך (סימן קפא ס"ק ב') 'שגזזו במספרים סמוך לבשר כעין תער'. ולשון החכמת אדם (שער איסור והיתר כלל פט סעיף טז) 'דהיינו שמגלח סמוך לבשר, ולא סיימן כלום מן השערות סמוך לבשר'. וכתב הביאור הלכה (סימן רנא סעיף ב' ד"ה אפילו, תפארת אדם הקדמה אות א', שם אות ג', נדחי ישראל פרק כ"ו אות ג') ובעוונותינו הרבים מצוי שמעבירים את הפאות עד סמוך לבשר ממש [בתפארת אדם הוסיף - וביתר ע"י המאשיניקע (מכונה) שהוציא היצה"ר מחדש], ואין משיירים כלל ויש בזה חשש דאורייתא, והיה להם לשייר על כל פנים קצת מן הקצת.

מבואר במשנה (מכות דף כ.), המקיף את הראש חייב שתי לאוין אחת מכאן ואחת מכאן. ומסביר רש"י (שם), הקפת הראש זה המשוה צדעיו לאחוריו אזנו ולפדחתו, ונמצא הקף ראשו עגול סביב, שעל אחוריו אזניו עקרי שערו למעלה מצדעיו הרבה (ביאור דבריו בהמשך הגיליון). רש"י בשבועות (דף ב: ד"ה על הראש) מסביר שלשון פאה הכוונה 'סוף וקצה' כמו הפסוק (שמות פרק כז) לפאת ים, לפאת נגב. פאת הראש פירושו מקום חיבור הגולגולת עם הלחי, והם מקום הצדעין.

ומבואר בגמ' (מכות דף כ:) ש'פאת הראש' הכוונה 'סוף הראש', ואיסורו על תקיפו פירושו, לא להוריד את כל העשרות בסוף הראש, שמיישר את הצדעים (לפני האוזן) עם אחורי האוזן (שאינן שיער עד העורף) ועם הפדחת (שאינן שיער במצח). והיינו, שמאחורי האוזן ובמצח אין שיער, אבל בצדעים שלפני האוזן יש שיער, ואם מגלח במקום הצדעים את כל השיער שלפני האוזן, ומייצר קו חלק ללא שיער בין המצח לעורף, עובר על איסורו של תקיף פאת הראש. וכלשון הריטב"א (שם) 'וישאר הראש בעיגול מוקף ועומד ככבוליא'.

2. המקום המדויק של פאות הראש

מבואר בגמ' (מכות דף כא.) שרב ששת הראה על עצמו את מקום פאת הראש - 'בין פרקי הראש'. מסביר הריטב"א (ד"ה מחוי) שפאת הראש הוא במקום החיבור של הראש עם הפנים, שהרי הראש מורכב משני חתיכות, חלק העליון מקום השער, חלק תחתון מקום הפנים והזקן, ושני החתיכות מתחברים על יד האוזן במקום שנקרא 'צדעה', והוא סוף הראש מקום חבור הפרקים.

וכן נפסק בשו"ע (יו"ד סימן קפא סעיפים א ט) שאסור לגלח שני פאות הראש, בסוף הראש מקום החיבור ללחי משני הצדדים. והאיסור נאמר גם כאשר מגלח את כל הראש עם הפיאות. מקום הפיאות הוא מכנגד השיער שעל פדחתו (המצח) ועד למטה מן האוזן, מקום שהלחי תחתו יוצא ומתפרד שם, וכל רוחב מקום זה לא תגע בו יד. וכתב הביאור הגר"א שהשו"ע בא לרזו שמדעתו כהסמ"ג (לאוין נז) שאפילו אם חתך שתי שערות חייב, ולא כשיטת הרמב"ם שחייב רק כשיאנו מניח פחות מארבעים שערות, ויש אומרים ארבע שערות. וכן כשיטת רש"י שלדעתו רק אם מקיף את כל השערות עובר. ולכאורה נקט להחמיר, מדוי' ספיקא דאורייתא לתומרא'.

גם הניקף עובר: נפסק בשולחן ערוך (סימן קפא סעיפים ד-ה), אחד המקיף ואחד הניקף עוברים בלאו דבל תקיפו. אלא שהניקף כיון שאינו עושה מעשה אינו לוקה, אלא אם הוא מטה ראשו להקיפו, אבל איסור יש גם כאשר אינו מסייעו, ולכן אסור להיות ניקף אפילו על ידי גוי ואפילו שאינו עושה מעשה כלל. מוסיף החפץ חיים בקונטרס תפארת אדם (הקדמה אות ד'), שהניקף על ידי ישראל עובר גם בלאו דלפני עור. וכן שמכשיל את המקיף בלאווין דאורייתא (לכאורה סברא זו קיימת גם לגבי המקיף שעובר על איסור לפני עור שמכשיל את הניקף בכל תקיפו). אסור להקיף ראש של קטן, אבל מותר להקיף ראש של גוי.

3. השחתת בתער

המתירים במספרים: שיטת הרמב"ם (הלכות עבודה

חיתוך סוג החלב	לחב	חשיעור שנשאר	צמיחה
פנינת חיתוך עדינות (המכונה גם לחיב אסא)	000000 #	1/250	0.1
	00000 #	1/125	0.2
	0000 #	1/100	0.3
	0000A #	1/75	0.4
	000 #	1/50	0.5
	00 #	1/30	0.8
	0 #	1/25	1
	0A #	3/64	1.2
	1 #	3/32	2.4
	1A #	1/30	3.2
	1.5 #	1/6	4
	2 #	1/4	6
	3.5 #	3/8	10
	3.75 #	1/2	13
	5/8 H / T 5/8	5/8	16
	3/4 T 3/4	3/4	19

וכן כתב הג"ר יצחק קולדצקי שליט"א (בספרו לשכון תדרשו חלק א' עמוד ש"א אות ו'), וכן הורה הג"ר אפרים רוטשילד שליט"א, ב'ועד הפיקוח לענייני תספורת ותגלחת' בעיר מודיעין עילית בנשיאות מרא דאתרא הגרמ"מ קסלר שליט"א, ההוראה למעשה לספרים, לא לפחות מ-5 מ"מ. והיינו שצריך לקחת מכונה מספר 2 שהוא 6.3 מ"מ במכונה של חברת 'אוסטר'.

ולדעת הג"ר דוד פיינשטיין שליט"א (ודברת במ סוף סימן רכ"ד), מצד ההלכה מספיק מעט מן המעט, כמבואר בביאור הלכה ושאר הפוסקים, אולם למעשה קשה לשער מהו השיעור, והיה מקום להתיר אפילו במכונה מספר אחד 3.2 מ"מ (1/4 אינץ'), אבל אי אפשר לצמצם, ולכן יזהר מאוד להסתפר במקום הפיאות רק במכונה מספר שתיים 6.3 מ"מ (1/4 אינץ').

מכונה מספר 3: הוראת הגר"י בלסקי זצ"ל (שלחן הלו, אנגלית עמ' קכ"ג) שהשיעור הוא כדי שיוכל לאחוז את השערות בידו, ולכן יסתפר במכונה מספר 2, ויותר טוב להסתפר במכונה מספר 3.

מכונה מספר 1: מאידך בספר **תגלחת מצוה** (עמוד קלד) כתב שהשיעור כדי לכוף ראשו הוא 4-3 מ"מ. **ובתשובות והנהגות** (כרך ד סימן קצח ד"ה ובעצם), שלפי הביאור הלכה מספיק מספר 1 והאיסור הוא במספר 0. ואם רוצים להדר להשאיר בכדי לכוף ראשו לעיקרו, אולי צריך מספר 2. ולדעת אחד מגדולי הוראה שליט"א מספיק להשאיר 3 מ"מ, שהחוש מעיד וכן נתברר במחקרים שהשיעור אינו גדל יותר מ-3 מ"מ בשבוע. לשיטה זו מותר להסתפר במקום הפיאות במכונה מספר 1 שהוא בערך 3 מ"מ, אבל אין להסתפר במכונה מספר אפס. וכתב בספר **ברית הלוי** (חלק א' סוף סימן צח), שאסור להסתפר במקום הפיאות במספר 0, אבל מותר להסתפר במספר 1 שיש בו ודאי שיעור כדן, כפי שבדק בעצמו ויצא שהשיעור גדילה ב-7 ימים 3 מ"מ ברווח בלי פקפוק, ובמציאות אפילו ב-2 מ"מ מספיק, וכל שכן לדעת **המפרש** (נזיר דף ו: ד"ה אי) שהשיעור הוא כדי 'לכוף ראשו לצד עיקרו של השני'.

משיב כהלכה

5. זהירות מיוחדת!

שאלה: בגיליון הקודם (223) נשאלה שאלה, באיזה דברים מצוי מכשול בדניני 'הקפת הראש'? (אצל מי שאינו יודע את פרטי הדינים).

תשובה: כל אדם שמספר ואינו יודע את פרטי ההלכות, עלול להכשל ולהכשיל באיסורים דאורייתא, הן באיסור הקפת הראש, והן באיסור השחתת הזקן. דבר ראשון צריך שהספר יידע בדיוק היכן מקום הפאות, גבולות האיסור וההיתר (ויתבאר בהרחבה א"ה בגיליון הבא), ובמקום הפיאות צריך להשאיר את השערות לשיטות המחמירות בשיעור של לכוף ראשו לעיקרו, ויש שיטות שונות בשיעור, יש מקילים שמספיק 2-3 מ"מ, ורשאי לספר במספר אחד (שהוא 3 מ"מ), ויש מחמירים שצריך 5 מ"מ ויגלח רק במספר שתיים (שהוא 6.3 מ"מ). ולכן המסתפר במקום הפיאות במכונת גילוח, או במכונת תספורת רגילה מספר אפס, או במספרים צמוד לבשר,

בס"ד תמוז תשע"ט

יום רביעי ז' בתמוז כינוס הסברה מיוחד

הננו להודיע כי בעזרת ד' יתקיים כינוס הסברה מיוחד בנושא ישיש ידאים ושלמים שנכשלים בו מחוסר ידיעה

הלכות הקפת הראש והזקן

מפי הרב הגאון רבי **אברהם חיים עדס** שליט"א

בעל מחבר ספר "פאת זקנך"

בליוי המחשות ומצנת מרתקת

בהשתתפות המרא דאתרא הגאון

רבי **יעקב תופכי אביעזרי** שליט"א
וחברי ודייני בית הדין האשכנזי והספרדי בביתר עילית

כינוס רביעי ז' בתמוז תשע"ט

בשעה 9:00 בערב

בהיכל משיבת הרוח ביתר עילית
רח' ר' יוחנן בן זכאי פינת רח' זוועהיל

בשיעור זה תהקבל כלים מעשיים ביסודות הלכות אלו ולכות להניצל מאין ספור לאויו דאורייתא

כסיום השיעור יתקיימו הגרלות בין המשתתפים
חוברת הדרכה צבעונית מפורטת תחולק חינם לכל משתתף

בברכת התורה

לכוף ראשו לעיקרו: לדעת רבי עקיבא איגר זצ"ל (חידושי הגרע"א שבעות דף ב: ד"ה ועיין), שיעור ההקפה הוא כאשר אינו משאיר שיער בשיעור 'כדי לכוף ראשו לעיקרו', אבל אם משאיר שיעור לכוף ראשו לעיקרו אינו הקפה. וכן כתב **הכתב סופר** (בהגהות לשו"ע יו"ד סימן קפא סעיף ט ד"ה שיעור הפיאה) בשם אביו **החתם סופר** (בתשובה כתב יד), אורך שיעור כל שערה כדי לכוף ראשו לעיקרו.

מקור השיעור 'כדי לכוף ראשו לעיקרו', הוא לגבי נזיר **בגמ'** (נזיר דף לט:) **וברמב"ם** (הלכות נזירות פרק ה' הלכה י"א), שאם הנזיר הניח שערות כדי לכוף ראשו לעיקרו אינו לוקה, שאין זה כעין תער. [אכן אי אפשר להוכיח מהרמב"ם, שהיה דעת הרמב"ם שחיוב הקפה הוא רק בתער, ולא במספרים].

ומבואר **בגמ'** (נזיר דף לט:) ידוע לחכמים, שזמן גדילת השערות בשיעור כדי לכוף ראשו לעיקרו הינו שבע ימים. והוסיף **בשו"ת חתם סופר** (חלק א' או"ח סימן קנד) דבשבע ימים ודאי גדלו כשיעור לכוף, אבל אפשר וקורב לודאי יש שגדילים בפחות מז' ימים והחוש והנסיון מעיד. ואם כן כשיתברר איזה אורך שערות גדל במשך שבוע, נדע שהוא שיעור לכוף ראשו לעיקרו.

מכונה מספר 2: והורה הגר"ש אלישיב זצ"ל (פאת זקנך הערה י"ג, אשרי האיש יו"ד פרק י"ז אות ו') שבחצי ס"מ בדואי יצא מכל הספיקות, ויש בזה כדי קיפול שיערה לשנים.

עדכוני הלכה

עובר על 'בל תקיפו', אחד המקיף ואחד הניקף עובר ואין תירוץ שכך הספר עשה לי.

עוד מכשול מצוי, למעלה סמוך לאוזן לכיוון העינים, שנכנסים עם מכוונת התספורת לשטח הפיאות במספר אפס, במיוחד כאשר משאיר רק פאות קטנות הנקרא 'בטריות', וכל הראש מגלחים במספר אפס.

אותם שמסדרים את הפאות במספרים סמוך לאוזנים הצמודות לחצי הנקרא בפי העם 'פתים', אם גוזר צמוד לבשר ולא משאיר אורך שערות כדין, עובר באיסור בל תקיפו. וכן אם גוזר את הפאות במספרים מקדימה או צמוד לאוזן, צריך להשאיר אורך שערות כשיעור. וכן בגילוח הזקן יש כמה שיטות גזירה איסור השחתת הזקן ומקומו, ויבואר א"ה בגיליון 226.

כאשר עושים פס וממשיכים אותו גם סמוך לאוזן, הנקרא בפי העם 'קשת', צריך לזהר שלא יכנס לתוך שטח הפיאות, ומותר רק עד מקום הגבוה שבאוזן. וכן כאשר מיישר את שערותיו מקדימה, יזהר לא להכנס לתוך שטח הפיאות.

יושב ומשילין בעונן בל תקיפו הוא מפני שחזון ידועה שאין יודעים את חומר האיסור, שאילו היה ידוע שהוא לא נעוץ מן התורה כמו אכילת חזיר, לא היה נפקדין עצמו לעשות זאת, כי הלא אכילת חזיר מי שהוא כהלל ישראל לא היה מתיר לעצמו בשום פנים בעולם.

ועל מן עליו לדעת כי לא נעל איסור בל תקיפו מאכילת חזיר.

וארבעת המזוזות

ויזו יודע כמה אלוים מקטרגים כבוד על ידי עוננו, וכל אחד מהם נמנותו עליו לתקום נכמתו מננו ארתי מותו. ופעמים הרבה ישעלו בקטרוים בראש השנה השנה למנוה כמנו את חזיו או שאר יסורים.

ואם בו האיש שהרגיל עצמו בעוון ונתקבץ לו על ידו זה כמה מאות לארין דאורייתא מישהו אחר, רעהו האחר נכפשי מוכרז שכמה מאות מלאכי תבלה למישים שחורים ומתעטטים שחורים יחיו רצין ארתי, זה האסור - נבדאיתו ביום פלוני, זה האסור - נבדאיתו ביום פלוני. ואח"כ יענו יענו מילפין אותו לחוליו לתננם מקום החושך והחם וטם ישפוט אותו...

ומי יוכל לשיעור גדול היתוסים והצרות שסובל על לאו אחד בניהבם. וכמה תכונות לב האדם כוכיו שעל ידי שמקיף פאת ראשו וקנו פלגיו תורה לשיטת עיניו וטבעת בעולם, והוא ככל בת השנים, וכמה יעצור נפש האדם כוכיו שטעם עליו.

(הדפוס חיים מנחמים "תפארת האדם" פרק ב' ג')

סיכום הגיליון:

דינים העולים

- פאת הראש:** אסור להקיף את פאת הראש - להשוות צדעיו לחפשי טעם. ולדעת הרמב"ם הטעם משום שהוא דרך הגויים, ולדעת הטור אין אנו צריכים לחפש טעם.
- שני שערות:** לדעת הרמב"ם החיוב הוא רק כאשר לא השאיר 40 שערות, ויש אומרים 4 שערות, השו"ע פוסק שעובר אפילו בחיתוך שתי שערות. החיוב הוא גם כאשר מגלח את כל הראש.
- מי עובר:** האיסור הוא גם על המקיף וגם על הניקף, אלא שהניקף אינו לוקה, אם אינו מסייע שיש בו מעשה. ולכן אסור לאדם להקיף את עצמו אפילו על ידי גוי, אבל מותר להקיף לגוי. הניקף עובר גם על לפני עור, שמכשיל את המקיף בכל תקיפו.
- מספרים:** לשיטת הרמב"ם איסור הקפה הוא רק בתער, ומותר במספרים. לשיטת הרא"ש גם במספרים כעין תער אסור. והכרעת השו"ע שיש לחוש שגם במספרים אסור.
- כעין תער:** לשיטת הש"ך איסור הקפה הוא כאשר גוזז במספרים סמוך לבשר כעין תער. והחכמת אדם הוסיף שלא משייר כלום מן השערות סמוך לבשר. והביאור הלכה כתב שצריך לשייר לפחות קצת מן הקצת. לשיטת הגרע"א והחתם סופר, צריך שישאר שיעור כדי 'לכוף ראשו לעיקרו'. והורה הגר"ש אלישיב לשייר 5 מ"מ כדי לצאת מכל ספק, יש מגדולי הוראה שמורים להשאיר 3 מ"מ.

נושא הגליון הבא:

'מקום פאות הראש'

הגיליון נועד לעזור את לב הלומדים, נא לא לסמוך על הדברים הלכה למעשה בלי לעיין במקורות

אפשרות להנצחה לע"נ, לרפ"ו, וכדומה.

ניתן לשלוח רעיונות ותיקונים, הוספות והערות, להגדיל תורה ולהאדירה.

אפשר לתרום עבור הוצאת הגליונות בעמדות הממוחשבות של 'נדרים פלוס' ו'קהילות' ברחבי הארץ, תחת המדור 'קופות נוספות' לפי החיפוש: 'עומק הפשט'.

הילכתא
לדעת לחיות כהלכה

גליון שבועי
שיעורים וימי עיון
מוקד למענה הלכתי
ביורוי הלכה אקטואליים
קו הילכתא
חוברות הדרכה

מוקד הילכתא 02-535-0-535

מענה אנושי

קו הילכתא

02-5377-085

5047867@gmail.com

פקס: 02-6507823

ניתן להאזין לשיעורים, הודעות, עדכונים, רישום להגרות, ועוד...